

ДУХ ЛИЦАРСТВА НА ТВОРЧИСТЬ НАДИХАЄ

Дійові особи:

Мерлін - чорнокнижник, маг, чародій і віщун. Провокатор та інтриган з добрими намірами.
Король - доблесний борець за справедливість, якщо справа не стосується його особисто.
Королева – надто бездоганна і саме тому нудьгуюча квітуча жінка.
Принцеса – романтична натура, що стомилась від батьківської опіки, традиційного середньовічного виховання і умовностей людських стосунків.
Бренгена – вірна служниця – шахраювата реалістка, завжди готова прийти на виручку.
Робін – лісовий рекетир, космополіт, який не визнає жодних лицарських орденів, статутів та кодексів.
Режисер і члени театрального колективу.

Сцена оформлена згідно з побут ом середньовічного замку: трон з дерева, зроблений під сокиру; вогнище на задньому плані; оленячі роги на стіні і шкури тварин на долівці. Тільки на авансцені, де будуть діяти реальні персонажі, біля порталів встановлені щити із зображенням «Лицаря» і «Дами серця». Тут же – вішалка з елементами костюмів для перевтілення учасників в героїв.

Режисер. Починаємо генеральну репетицію. Прошу тиші в глядацькій залі і за кулісами.
Творчі колективи готові? Прекрасно.
Учасник. Тетяно Павлівно! А Лена ...
Режисер. Що - Лена? Я ж просила – тиша за кулісами! Ще тільки вам я не робила зауважень. Ви розумієте, що таке генеральний прогон? Все повинно бути, як на спектаклі. Попрошу фонограму. Почали.
Фонограма. Учасники театру «Чеширський Кіт» виходять на авансцену.

...Кому не хочеться із вас
Довідатись у цей же час,
Про що тут піде мова?
Про підлість чи про доблесть,
Про милість чи жорстокість,
Про несподіванки від Долі -
зустрінемо їх в борні доволі.

...Кому не хочется из вас
Узнать скорей, о чем сейчас
Пойдет свое повествование?
О славе или о пороке,
О том, добры мы, или жестоки,
О всех превратностях судьбы
в разгар немыслимой борьбы.

Старались щиро ми для того,
Хто жодну мить не проморгає.
Ця повість хай допомагає
В житті вам істину знайти,
А забобони відмести.

Для тех старались мы не зря,
Кто ничего не проморгает.
И пусть рассказ наш помогает,
Вам в жизни истину найти,
А предрассудки отмести.

Настав для оповідки час.
Дух славний доблесті і честі,
Дух лицарства вестиме нас!
Хай надихає він і вас.

Ну, а теперь, сочтем уместным
Начать о доблестном и честном,
О славном рыцарстве рассказ,
Пусть вдохновляет он и вас.

Учасник. Рицарі жили в епоху Середньовіччя, приблизно з 500 до 1500 р. Це були дуже суворі часи. Життя лицаря було підпорядковане жорстким правилам. Він повинен був бути вірним дружбі й кохання, чесним, щедрим і великодушним у ставленні до переможеного. Йому чужі дріб'язковість, лінь, легкодухість і підступність. Він страждає за праве діло, захищає слабких і пригноблених. (Підкреслено повторює останні слова.)

Режисер. Чому пауза? Я не розумію, в чому справа. Зараз повинна з'явитись Дама Серця. Де Дама Серця, я вас питаю?!

Учасник. Тетяно Павлівно, я ж Вам хотіла сказати, що Лену батьки на репетицію не відпустили, у неї “незадовільно” з історії.

Учасник. А можна я буду Дамою Серця?

Учасник. Але ж ти Королева.

Учасник. Ой, Коля! Мовчав би. Тебе взагалі ніхто не питає

Режисер. Негайно перестаньте! І запам’ятай – щоб грати Даму Серця, треба перш за все навчитись розмовляти, як розмовляла Дама Серця... “Незадовільно” з історії. Наче історію можна вчити лише за підручниками.

Учасник (підхоплюючи обурений т он реж исера). Дійсно! Ми бачимо на сторінках книг і з екранів світ магії і чудес, мужності, романтизму і зрадництва Середньовічної епохи. А як рицарі вміли кохати! (Захоплюючись промовою, займає місце Дами серця за щитом з прорізом для обличчя.) Так, тоді уміли бути вірними до смерті своїй Прекрасній Дамі. Як жаль, що часи лицарства і безкорисного романтичного кохання минули. Не ті часи, не ті звичаї...

Фонограма

Мерлін. Я Мерлін... Мерлін. Ні, я звісно ж не претендую на популярність незрівнянної Мерелін Монро – героїні XX століття, але в Середні віки моя популярність була не меншою. Тоді навіть знать була неграмотною. Я, один з небагатьох, умів читати і напускати туману на очі іншим.

Учасник. Так, але з нами у Вас цей номер не пройде. Ми ж бо грамотні. Легенд і романів про рицарство начитались. Можна сказати, історію за ними вивчали.

Мерлін. Саме тому для вас у мене інші методи впливу знайдуться. Хочете потрапити в часи благородних лицарів і безупинних воєн чи накажете їх перенести в XXI століття?

Учасники. Дайте подумати. (Радяться.)

- Про що тут думати? Зустріти справжнього рицаря на білому коні, та ще в замку...

- Ну, скажіть на милість, чого ми ще тут не бачили. А така можливість побувати в Західній Європі без жодних віз і митниці...

- Які ж ви все-таки недалекоглядні. Потрапити до замку за допомогою мага можна, а от вибратися з нього, якщо він цього не захоче...

- Ой, дурниці! Тільки зовні замок був грізним видовищем, обнесеним товстими стінами і глибокими ровами. А всередині він був схожим на велике село.

- А можна так: спочатку ми туди, а потім рицарі сюди?

Мерлін (глядачам). Саме це мені й потрібне. Давно я так не потішався.

Фонограма. (Грім, блискавка, шум дощу. Учасники використ овуют ь щит и і речі з вішалки для ст ворення образів і займают ь місця в мізансцені).

Костюми вдягнемо і вивчимо роль -
Магічно звабливу, нову.
Сьогодні ти блазень, а завтра – король,
Збуваються сни наяву.

Наденем костюмы и выучим роль.
Изменимся по волшебству.
Ты будешь бродяга, и шут, и король,
И сбудутся сны наяву.

І казка почнеться, це Вас не мине,
Наш глядач уважний і друг.
Що буде – не знаю, та знаю одне -
Що щось таки трапиться тут.

И сказка начнется, которой давно
Почтенная публика ждет.
Что будет – не знаю, но знаю одно,
Что что-нибудь произойдет.

Бренгена. А я вам кажу, що у Трістана з Ізольдою все саме так і було: спочатку битва з драконом, потім чаклунський напій, який вони випадково випили, а потім – квітучі кущі на їх могилах тісно сплели свої віти на знак того, що вічне і нерозлучне їхнє кохання. До речі, напій кохання їм дала служниця. Ах, як це романтично...

Принцеса. Що ти вигадуєш, Бренгено? Все це – із стародавніх легенд і переказів. Насправді подвиги рицарів завжди надумані, із-за дрібниць, і за нами вони упадають тільки

для того, щоб бути вірними якомусь там кодексу честі. А б'ються не тому, що люблять по-справжньому, а від нудьги. Як це все набридло.

Королева. От уже, справді: одна плаче, що борщ рідкий, а інша – що перлини дрібні. Так чи інак, а ти, Бренгено, йди та приготуй покої для гостей. В таку неgodу вже напевно якийсь мандрівник приб'ється до нашого вогнища.

Принцеса. І знову я змушена буду виявляти до нього увагу, надихати на подвиги...

Королева. Припини негайно. Ти ж знаєш, як батько шанує закони гостинності. Якщо він почує...

Король (несподівано з'явившись). Якщо почує, якщо довідається. Та я все життя присвятив дотриманню цього кодексу честі і моїх доблесних лицарів учив тому самому. А моя власна донька підриває батьківський авторитет, прищеплює прислузі вільнодумство. Традиції тобі не подобаються?...

Принцеса. Так. Не подобаються. Вони чоловіки. І про честь свою та гідність нехай самі дбають. А Ви, татусю, краще потурбуйтеся про те, щоб ми тут від нудьги не зачахли. Хоч би якусь мандрівну трупу запросили до замку.

Король. Тільки не це! Лицедійство заборонене Святою церквою. І тобі я раджу триматись подалі від бродячих акторів.

Королева. Але мандрівних менестрелів можна запросити. Їм же завжди потрібен прихисток. І благодійну справу зробите, і дамам догодите, як годиться лицарю.

Король. Менестрелів можна, але де ж їх взяти в таку неgodу.

Фонограма. Грім і блискавка. З'являється Мерлін з учасниками театру.

Мерлін. Викликали?

Король. Ні, тільки збирались. А це що за kwasоляні блазні?

Мерлін. Менестрелів бажали? Please!

Королева. Але ж у них навіть шарманки з собою немає.

Мерлін. Ви сумніваєтесь у моїх здібностях? (Починає чаклувати).

Учасник. Зупиніться! Шарманка – це вже минуле століття. У нас нетрадиційний підхід до творчості.

Разом із залом виконує пародію на виступ шарманщиків, використовуючи при цьому декоративні щити із зображеннями Лицаря і Прекрасної Дами.

Принцеса. Ось так! Батьку, пора змінювати свої погляди на життя.

(Король намагається обурюватися, але дуже вчасно з'являється Бренгена, яка підслуховувала і підглядала за ними, що діється).

Бренгена. Між іншим, рицарі за круглим столом вже давно зібрались. Вони теж сперечаються, хто з них гідніший: Ланселот чи Роланд. Як би до бійки не дійшло, до жорстокого кровопролиття.

(Король махнув рукою на те, що твориться, і виходить, а за ним і Королева, з докором зиркнувши на доньку.)

Мерлін. Мерлін зробив свою справу. Мерлін може піти. З'явлюсь у потрібний момент.

Бренгена. А що ви ще можете? Вогонь ковтати можете? А акробати серед вас є? Яка в них стату-ура... (захоплено замружує очі).

Учасник. Вогонь ковтати кожен може, а ось так спробуйте.

Фонограма. Конкурс мильних або жувальних бульбашок.

Учасник. Та акробатами у нас, між іншим, навіть діти можуть бути. Ми все-таки з ХХІ століття.

Фонограма. Виступ спортсменів або спортивний танець.

Бренгена. А як же це ви сюди потрапили із ХХІ століття?

Учасник. Так чародій ваш допоміг. Він обіцяв, що потім і ви у нас побуваєте.

Принцеса. Не зрозуміла. Так що ж ми тут досі робимо?! Вперед, менестрелі ХХІ століття!
А на шляху до вас ще й у інших віках побуваємо.

Бренгена (нарочит о і обігруючи декоративні щити). Ми ввіряємо наші тендітні й беззахисні долі вашим благородним серцям.

Фонограма. Актори виходять на авансцену, а в цей час місце в кріслі займає Робін.

В дорогу далеку, мій друже, ходім,
Нас доля щаслива веде.
Все небо – наш дах, всі країни – наш дім.
Казкові пригоди знайдем.

Всегда мы в дороге – и ночью и днем,
Но это счастливый удел.
Все небо нам крыша, все страны – наш дом,
Мы гении сказочных дел.

Від міста до міста дорога нас мчить,
Йдемо, щоб розважити вас.
Спішим і не маєм часу відпочити -
Глядач наш чекає на нас.

Из города в город мы держим свой путь,
Идем, чтоб порадовать вас,
Спешим, не решаясь в пути отдохнуть,
На свет добрых зрительских глаз.

Робін. Хто ж це шукає пригод на свою голову? І кому це тут – у Шервудському лісі – так весело? Хто такі? Звідки, куди, нащо? Гаманці на пеньок.

Принцеса (пояснює). Це благородний лісовий розбійник. Відбирає у знатних і багатих і віддає бідним і ображеним. Вся округа боїться зустрічі з ним.

Учасник. У нас це рекетом називається, а боятись нам немає чого. Та й гаманців у нас немає. Нашим батькам спеціальна машина гроші видає, правда, не завжди стільки, скільки треба.

Робін. Як це – нічого боятись? А ну, витрушуйте кишені. Що там у вас? Це що за палиця?

Учасник. Це не палиця, це – парасолька.

(Дає Робіну. Той уважно розглядає і несподівано натискає на кнопку. Парасолька розкривається і Робін перелякано відкидає від себе парасольку.)

Робін. Дуже добре. Згодиться для несподіваного нападу (принохуєт ься). Слухай, а чим це від тебе так... Чи то конюшнею, чи то квітами.

Учасник. Темнота середньовічна! Це мені на день народження французький одеклон батьки подарували. «Мустанг» називається. Для рішучих і загадкових чоловіків. Хочеш спробувати? (Дає Робіну флакон).

Робін (після випробування). Слухай, друг. Так це ж новий паралітичний засіб для відбиття атаки з боку супротивника.

Учасник. Робін, ти класний хлопець і мені не хочеться тебе образити, але ми йдемо туди, де тебе ніхто не боїться, а з кінця ХІV століття про тебе складено стільки балад та легенд, що їх за все твоє життя не перечитати. Ось послухай:

Попам не вірив Робін Гуд,
Жалю до них не мав.
Хто пузо рясою ховав,
Той гнів його пізнав.
Якщо ж ображеним хтось був
Шерифом, королем,
Сідав до столу Робін Гуд
Із братом-трударем.

Попам не верил Робин Гуд
И не щадил попов.
Кто рясой брюхо прикрывал,
К тому он был суров.
Но если кто обижен был
Шерифом, королем,
Тот находил в глухом лесу
Совсем другой прием.

Учасник. А в старій Англії на твою честь щороку влаштовувались «травневі ігри». З піснями, танцями та поєдинками.

Фонограма. Виступ ворчого колективу «Фент езі» з показовим шоу.

Робін (пустив слюзу від розчулення, витираючи носа рукавом; йому подають ароматизовану серветку). Все життя мене вважали лісовим розбійником...

Бренгена. А ми будемо вважати благородним героєм. Приєднуйся до нашої компанії.

Робін (пафосно). «Душу – Богу, Життя – Вітчизні, Серце – Дамі, Честь – нікому».

Принцеса. Тепер ти будеш супроводжувати нас у дорозі і забезпечувати безпеку прекрасних дам, як справжній лицар. Ой, що ж це я? Матуся сказала б, що я грішу самолюбіванням..

Бренгена. Ваша матуся помилилася б. Це не гріх, а помилка.

Принцеса. Притримай язика, Брендено, і не забувай, що ти все ж таки прислуга.

Учасник. Що я чую... Нашу нормальну, живу і сучасну мову. Вперед, друзі!

Фонограма. Мушкетери деруться на шпагах. За ними спостерігає Мерлін, потім звертається до глядачів у залі.

Мерлін. Друзі! Я вже побував в цій обителі
І бачу: тут драк проживають любителі.
(мушкетерам)
І думку про вас склав собі я таку:
Тут бійки без правил, без стилю й смаку.
До того ж деретесь ви так безшабашно,
Що часом за голови ваші аж страшно!

Мушкетер. Подумаєш, страшно!

Мушкетер. Та хто Ви такий?

Мерлін. До Ваших я послуг, простий Чарівник,
Приймайте на віру – до чарів я звик...

Мушкетер. Так ви покажіть їх на ділі. Феї, маги, чародії...
Давно вже відома усім новина -
В казках вони є, а насправді - нема.

Мерлін. Даремно ви, молоді люди, гарячкуєте. Справа в тому, що невідомо ким і невідомо навіщо викрадена із замку юна леді зі своєю служницею.

Мушкетери. Можете не продовжувати. Якщо жінки потребують допомоги, то немає більш надійних захисників, ніж мушкетери. «Один за всіх і всі за одного»!
(Поривають ся вперед, але шлях їм перетинає дивна компанія). Ми спішимо, панове. Звільніть дорогу.

Учасник. Добре. Ми, взагалі-то, не квапимось (хоче звільнити шлях мушкетерам).
Проходьте. А може, ми можемо вам чимось допомогти?

Мушкетери (шоковані). Мушкетерам ніколи не потрібна допомога. В даний момент ми самі поспішаємо захистити честь викрадених дам.

Учасник. А ми супроводжуємо дам з метою їх безпеки.

Принцеса. Не розумію: у всіх дуже благородна мета, а шляхом поступитись ніхто не бажає.

Бренгена (придумала вихід із складної ситуації). Між іншим, наш шлях проліг із Х століття в ХХІ. І ваше благородство викликало б у нас ще більше захоплення на ситий шлунок. (Лицар і мушкетери розгублені і зніяковілі.)

Учасник (витягаючи з кишень пакетик з чіпсами, сухариками, горішками). No problemes!

Мушкетер. (ковтаючи слюнки). Вибачте, але перш ніж дозволити дамам, ми повинні самі переконатися в безпеці нової страви (куштують чіпси). Дивовижно – смак сиру разом з присмаком Бургундського (схвально киває головою).

Робін. А я хотів би переконатися в свіжості лісових горіхів, (дамам) якщо ви дозволите. Смачного.

Учасник. Та ви навіть уявити не можете, скільки у нас такої їжі, яка не вимагає ні полювання, ні куховарства. Будь-який середньовічний замок чи королівський палац може витримати тривалу облогу. Ви ж самі зможете в цьому переконатись, якщо вирушите разом з нами в ХХІ століття.

Мерлін. Де ж я все-таки прорахувався? За моїм задумом, вони повинні були зійтись в смертельному двобої. Адже люди, які живуть у різні епохи, повинні мати свої уявлення про справедливість, честь і гідність.

Учасники. Так і є. Але середньовічний лицарський кодекс честі актуальний у всі часи, для всіх поколінь та станів. І принципово він ніколи не змінювався.

Скінчилася казка. Щасливий кінець	У сказки волшебной счастливый конец.
І знов – перемога Добра.	Добро победило опять.
Глядач залишає затишний наш зал -	И зритель покинет наш зрительный зал,
В реальність вертатись пора.	Реальную жизнь продолжая играть.

Там будете грати добро і злодіство,	Играйте героев и злых королей.
Але пам'ятайте завжди:	Но помните, прежде всего.
Без друзів надійних в життєвому дійстві	Что без бескорыстных и верных друзей,
Ніхто не залишить сліди.	Нельзя доиграть ничего.

Та як же чудесно – в минуле взятъ візу,	А все же чудесно, взяв в прошлое визу,
І ось ти вже дама, справдешня маркіза.	Себя вдруг почувствовать дамой, маркизой.

Учасниця (забігає до зали – т а сама Лена, що не з'явилась на генеральну репетицію). Зараз мої слова!

Сьогодні, в часи електронної ери,	Сегодня, забыв про недавние ссоры,
Ми всі – королеви, ми всі – мушкетери.	Мы все – королевы, мы все – мушкетеры.

Режисер (саркастично). Розумниця, Оленко! Ти, як завжди, вчасно. І треба ж було тобі з'явитись тільки для того, щоб зіпсувати фінал.

Учасниця. Та що там фінал, що фінал. Мені все літо зіпсували. Тепер доведеться історію середніх віків влітку вчити, а восени – перездавати.

Учасники. Хто хоче більше знати, той шукає можливість, а хто не хоче, той шукає причину. І репетиції тут ні до чого.

- Це буде тобі покарання за те, що ти нас підвела.

Режисер. Не було б щастя, так нещастя допомогло. І для тебе, Оленко, і для всіх, у кого проблеми з історією середніх віків, у нас є чудова пропозиція. Все, що ви сьогодні тут побачили, нехай стане приводом прийти влітку до нашої бібліотеки і поринути в цікавене, загадкове й сповнене подій та наслідків Середньовіччя. На бібліотечних полицях ви знайдете про лицарство все:

- зброя, замки, хрестові походи і лицарські ордени – в енциклопедіях (92);
- культура, побут, бенкети і розваги, мандрівні актори й менестрелі (85);
- легенди і романи про короля Артура і рицарів Круглого столу, про Робіна Гуда і Річарда Левове Серце – для читачів різного віку (84).

Про лицарство в нашій бібліотеці є література різними мовами. Мультики й відеофільми ви зможете подивитись у Медіа-центрі, а в Інтернет-центрі – пошукати необхідну інформацію з цієї теми в Глобальній мережі.

І не треба шукати можливості – вони вже є.

А от можливість отримати гідну винагороду за активне читання – це конкурсна програма «Лідер читання - 2006». І пам'ятайте –

Приходить успіх лиш до тих,
ХТО ДУЖЕ ЙОГО ПРАГНЕ!

Автор сценарію:

Тетяна Павлівна Смирнова,
головний бібліотекар з масової роботи Херсонської ОБД,
художній керівник і режисер театру-студії "Чеширський Кіт"

Переклад українською мовою: Наталя Попова